

Ohje maakaasuverkkoon syötetyn biokaasun tarkkailusta ja raportoinnista päästökaupassa

1 Yleistä

Tämä ohje sisältää tietoa toiminnanharjoittajille ja todentajille maakaasuverkkoon syötetyn biokaasun tarkkailusta ja raportoinnista päästökaupassa vuodesta 2022 lähtien. Ohje täydentää EU:n komission ohjeasiakirjoja GD1 ja GD3 biomassan tarkkailun osalta. Energiavirasto pidättää oikeuden täydentää ja muuttaa tätä ohjetta tarvittaessa.

Komission päästöjen tarkkailuasetuksen (EU) 2018/2066 (jäljempänä "MRR") 39 artiklan 3 ja 4 kohta sisältävät erityissäännöksen maakaasuverkosta otetun maakaasun biokaasuosuuden määrittämisestä. Tämä mahdollistaa verkkoon syötetyn kaasun biokaasuosuuden määrittämisen biokaasun ostokirjanpitoa käyttäen, mikäli MRR:ssä määritetyt ja alla tarkemmin kuvatut kriteerit täyttyvät. Ostokirjanpitoon perustuva menetelmä korvaa vuoden 2022 alusta alkaen biokaasusertifikaattien käytön päästökaupassa.

Päästökauppalain (311/2011) 56 b §:n nojalla biomassapolttoaineille asetettujen kestävyyskriteerien täytyminen on polttoon käytetyn biokaasun nollapäästöisyyden edellytys vuodesta 2023 lähtien. Energiavirasto tulee laatimaan erillisen ohjeen biomassapolttoaineiden tarkkailusta ja raportoinnista päästökaupassa.

2 Maakaasuverkosta otetun kaasun biomassaosuuden määrittäminen ja kriteerit

Toiminnanharjoittajan raportoiman biokaasun on perustuttava tosiasiallisiin biokaasuostoihin. Maakaasuverkosta otetun kaasun biokaasuosuus määritetään käyttäen biokaasun ostokirjanpitoa. Ostokirjanpidosta on käytävä ilmi ostetun biokaasun energiasisältö (MWh), tieto maakaasuverkosta, johon biokaasu on syötetty, sekä biokaasun syöttöpiste.

Toiminnanharjoittaja voi määrittää maakaasuverkosta otetun kaasun biokaasuksi ostokirjanpitoa käyttäen. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee osoittaa, että seuraavat kriteerit täyttyvät:

- Samaa biokaasumäärää ei lasketa kahteen kertaan ja erityisesti, että ostetun biokaasun ei väitetä olevan kenenkään muun käyttämää, mm. esittämällä biokaasulle myönnetty alkuperätakuu;
- Toiminnanharjoittaja ja biokaasun tuottaja on liitetty samaan kaasuverkkoon; ja
- Polttoon käytetty biokaasu täyttää soveltuvat kestävyyskriteerit (vuodesta 2023 lähtien).

Jos toiminnanharjoittaja ei osoita näiden kriteerien täyttyvän, on maakaasuverkosta otettu kaasu raportoitava kokonaisuudessaan fossiilisena polttoaineena. Seuraavissa kappaleissa käsitellään yksityiskohtaisemmin jokaista kriteeriä ja sen täyttymisen osoittamista.

2.1 Biokaasun kaksoislaskenta on vältetty

Maakaasuverkkoon syötetyn kaasun raportoiminen biokaasuna edellyttää, että saman biokaasumäärän kaksoislaskenta eri käyttäjien toimesta on vältetty mm. esittämällä biokaasulle myönnetty alkuperätakuu (MRR 39 artiklan 4 kohdan a alakohta). Raportoitujen biokaasumäärien on perustuttava toiminnanharjoittajan tosiasiallisiin biokaasuostoihin. Päästöselvityksessä raportoitu biokaasumäärä ei saa ylittää laitoksella käytetyn kaasumittareilla mitatun kaasun määrää.

Toiminnanharjoittajan on osoitettava, että käytetylle biokaasulle myönnetyt alkuperätakuut on peruttu kaasun alkuperätakuurekisterissä. Peruutettujen alkuperätakuiden tulee olla myönnettyjä sille biokaasumäärälle ja -erälle, joka ostokirjanpidon perusteella raportoidaan päästöselvityksessä. Lisäksi peruutettujen alkuperätakuiden on tullut olla voimassa sinä kalenterivuonna, jolle toiminnanharjoittaja raportoi biokaasun käytetyksi.

2.2 Biokaasun tuottaja ja toiminnanharjoittaja ovat kytkettynä samaan kaasuverkkoon

Biokaasun tuottajan ja toiminnanharjoittajan on oltava kytkettynä samaan kaasuverkkoon (MRR 39 artiklan 4 kohdan b alakohta). Samalla kaasuverkolla tarkoitetaan yhteen liitettyä kaasuverkkoa.

Kriteerin täytyminen edellyttää, että biokaasun myyjä voi osoittaa maakaasuverkon, johon kaasu on syötetty, sekä biokaasun syöttöpisteen. Lisäksi toiminnanharjoittajan on osoitettava, että biokaasun käyttöpaikka on kytketty samaan kaasuverkkoon kuin biokaasun tuottaja. Toiminnanharjoittajan esittämästä biokaasun ostokirjanpidosta on käytävä ilmi tieto maakaasuverkosta, johon biokaasu on syötetty, sekä biokaasun syöttöpisteestä.

Eryistapauksen muodostavat tilanteet, joissa biokaasu syötetään maakaasuverkkoon, mutta kuljetetaan osittain myös muuten kuin putkistojen kautta (esimerkiksi nesteytetty biokaasu, joka kuljetetaan maakaasuverkon ja erillisverkon välillä tai maakaasuverkon ottopisteestä päästökauppalaitokselle). Tällöin sovelletaan samoja vaatimuksia kuin maakaasuverkon kautta biokaasun tuottajalta päästökauppalaitokselle kuljetetun kaasun osalta. Biokaasun kuljetuksesta ja nesteytyksestä syntyneet päästöt huomioidaan biokaasun kestävyuden arvioinnissa.

2.3 Biokaasu täyttää kestävyyslaissa säädetyt kestävyyskriteerit (soveltuu vuodesta 2023 lähtien)

Biokaasuosuuden määrittämisen lisäksi toiminnanharjoittajan on 1.1.2023 lähtien osoitettava, että polttoon käytetty biokaasu täyttää kestävyyskriteerit, jotta se voidaan raportoida nollapäästöisenä (päästökauppalaki 311/2011 56 b §). Biokaasun on täytettävä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa (393/2013) säädetyt vaatimukset ja toiminnanharjoittajan on osoitettava tämä mainitun lain mukaisesti. Lisätietoa biomassan kestävyyskriteereistä sekä Energiaviraston ohje biomassapolttoaineiden kestävyuden osoittamisesta löytyy osoitteesta <https://energiavirasto.fi/biomassojen-ja-biopolttoaineiden-kestavyys>.

Biokaasun kestävyden osoittamiseksi käytettyjen kestävyystodistusten ja biokaasun kaksoislaskennan välttämiseksi peruutettujen alkuperätakuiden on koskettava samaa biokaasumäärää ja -erää.

2.4 EU/ETA-alueella verkkoon syötetyn biokaasun huomioiminen

Toiminnanharjoittaja voi edellä 2.1–2.3 kappaleissa lueteltujen kriteerien täytyessä määrittää myös EU/ETA-alueella maakaasuverkkoon syötetyn kaasun biokaasuksi (katso ohjeen kappale 3 Biokaasun tietojen ilmoittaminen päästöjen tarkkailusuunnitelmassa). MRR 39 artiklan 4 kohdan perusteella on toiminnanharjoittajan vastuulla osoittaa Energiavirastoa tyydyttävällä tavalla, että kriteerit täyttyvät. Energiavirasto arvioi tapauskohtaisesti, täyttyvätkö kriteerit ulkomailla verkkoon syötetyn biokaasun määrittämiseksi. Kriteereiden ja niiden täyttymisen osoittamiseen liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä osoitteeseen paastolupa@energiavirasto.fi.

Ulkomaisen biokaasun osalta toiminnanharjoittajan on toimitettava samat 2.1–2.3 kappaleissa vaadittavat tiedot ja todisteet kuin kotimaisen biokaasun määrittämiseksi. Sen lisäksi ulkomaista biokaasua koskee tietyt erityisvaatimukset. Iso osa EU-jäsenvaltioissa sijaitsevista maakaasuverkoista on yhteen liitettyjä ja voidaan katsoa samaksi kaasuverkoksi.

Lähtömaassa on oltava käytössä järjestelmä biokaasun kaksoislaskennan välttämiseksi. Näissä järjestelmissä on EU- ja ETA-valtiokohtaisia eroja. Toiminnanharjoittajan on peruutettava ostetulle biokaasumäärälle ja -erälle myönnetyt alkuperätakuut. Toisessa EU/ETA-valtiossa myönnetyt alkuperätakuut tulee ensisijaisesti siirtää Gasgrid Finland Oy:n ylläpitämään kaasun alkuperätakuurekisteriin ennen niiden peruuttamista Suomessa tapahtuvaa kulutusta vastaan. Suomessa tunnustetaan alkuperätakuulain 16 §:n mukaisesti myös muissa EU- ja ETA-maissa myönnetyt alkuperätakuut. Biokaasun alkuperätakuille ei toistaiseksi ole kansainvälistä EU- ja ETA-alueen laajuista sähköistä siirtoalustaa, minkä vuoksi alkuperätakuut voidaan sopia siirrettäväksi kansainvälisesti Ex-Domain peruutusten avulla. Ex-Domain peruutuksen myötä alkuperätakuu peruutetaan lähtömaassa Suomessa tapahtuvaa kulutusta varten. Kansainvälisestä Ex-Domain peruutuksesta on sovittava Gasgrid Finland Oy:n ja muualla EU-alueella sijaitsevan lähtömaan alkuperätakuurekisterin ylläpitäjän kanssa. Ex-Domain peruutettujen alkuperätakuiden käyttö tulee osoittaa Gasgrid Finland Oy:n antamalla ns. käyttötodistuksella. Vastaavalle järjestelylle voi olla poikkeustapauksissa tarvetta myös jatkossa. Toiminnanharjoittajan on vastaavasti kuin Suomessa tuotetun ja verkkoon syötetyn kaasun osalta varmistettava, että peruutetut alkuperätakuut ja kestävyden osoittamiseksi myönnetyt kestävyystodistukset ovat samalle biokaasumäärälle ja -erälle.

Lisätietoa alkuperätakuiden siirrosta EU/ETA-maan rekisteristä sekä Ex-Domain peruutuksesta löytyy Gasgrid Finland Oy:n ehdoista kaasun ja vedyn alkuperätakuujärjestelmälle. Alkuperätakuiden siirtoon ja kansainväliseen Ex-Domain peruutukseen liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä osoitteeseen customerservice@gasgrid.fi.

3 Biokaasun tietojen ilmoittaminen päästöjen tarkkailusuunnitelmassa

Jos maakaasuverkosta otettu kaasu raportoidaan joko osittain tai kokonaan biokaasuna, tulee toiminnanharjoittajan lisätä päästöjen tarkkailusuunnitelmaan uusi seospolttoaine. Seospolttoaineen fossiiliseksi komponentiksi valitaan maakaasu ja biokomponentiksi valitaan polttoaineluokka 22.30.40 Biometaanit (otto maakaasuverkosta).

Lähdevirran määrätiedon määrittämisen tiedoissa kerrotaan, miten maakaasuverkosta polttoon otettu kokonaiskaasumäärä määritetään. Biomassaosuuden arviointimenetelmän kohdalla sekä tietokortilla 4 tarkennetaan biokaasuosuuden määrittämistä.

Seospolttoaineen biomassaosuuden määrittämistasoksi valitaan 2 (biomassaosuus saadaan arviointimenetelmällä, joka on hyväksytty MRR 39 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti). Biomassaosuuden arviointimenetelmän kohdassa tulee kertoa, millä tavoin edellä mainittujen kriteerien täyttyminen osoitetaan ja kuinka biomassaosuus lasketaan.

Lisäksi päästöjen tarkkailusuunnitelman tietokortille 4 tulee lisätä kuvaus menettelystä, jota käytetään biokaasun määrien määrittämiseen ostokirjanpidon perusteella MRR 39 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

EU/ETA-alueella verkkoon syötetyn biokaasun osalta toiminnanharjoittajan on edellä mainittujen tietojen lisäksi sisällytettävä tarkkailusuunnitelman tietokortille 4 tieto biokaasun alkuperämaasta.